

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Voorwoord

In een van de vorige nummers las u al dat wij, redactieleden, dit tijdschrift zien als platform voor de discussie over de inhoud en grenzen van ons vak. Het verheugt ons daarom dat deze discussie ook in dit nummer wordt voortgezet. Impliciet of expliciet gaat het daarin steeds om de vraag hoe wij ons verhouden tot de ander. Dat is wat ons als therapeuten na aan het hart ligt. Dat is wat ook bepalend is voor hoe een cliënt een therapeutisch (bedoeld) contact ervaart. Op mijn werkplek in de kinder- en jeugdpsychiatrie werken we sinds enige tijd met ‘de lijstjes van Scott Miller’. Dit helpt om wat hoog op de agenda van de therapeut staat zo nodig te parkeren en aan te sluiten bij wat op dat moment voor de cliënt het meest urgent is. Ik denk aan het geparentificeerde meisje voor wie het gedoe met vriendinnetjes op dat moment het actuele thema was. Heel goed ook eigenlijk dat we het over haar hadden en niet per se over haar in relatie tot haar moeder. En heel relevant (voor haarzelf en voor ‘de agenda van de therapeut’), want het ging ook om de vraag hoeveel rekening je met een ander houdt en of je jezelf daarin niet vergeet. Een thema dat ook voor haar moeder herkenbaar was en waarin zij haar dochter kon ondersteunen.

Het openingsartikel van *Mieke Hartgers* vormt een pleidooi om als systeemtherapeuten onze relationele verantwoordelijkheid te nemen. Systeemtherapie kan net als andere vormen van psychotherapie onbedoelde en ongunstige effecten hebben. Hartgers benoemt ze in een ‘bijsluiter systeemtherapie’ en stelt terecht dat vooral de therapeut zelf zich van deze risico’s bewust moet zijn.

In het artikel over afscheidsrituelen in systeemtherapie van *Greet Splingaer* wordt de verhouding tot de cliënt gekenmerkt door de zorgvuldigheid waarmee het therapeutisch proces wordt afgesloten. Ook aandacht voor faseovergangen en rituelen in het congresverslag van *Leny van Dalen en Jolanthe de Tempe* over de laatste NVRG-conferentie.

In de rubriek Discussie bepleit *Kees Verduijn* in reactie op de inhoud van het *Handboek systeemtherapie* een herwaardering van de contextuele therapie. Hij vestigt de aandacht op de relationele ethiek. Het is mooi als je als therapeut kunt bijdragen aan wederkerige verhoudingen die gekenmerkt worden door

rechtvaardigheid en betrouwbaarheid. Of is het aan de cliënt zelf om af te wegen wat helpend en/of nastrevenswaardig is? Overigens blijkt de contextuele benadering ook in de praktijk van de verslavingszorg (nog) inspirerend te kunnen zijn, getuige de bijdrage van *Joke van Zijtveld* voor *De Praktijk*.

Gilbert Lemmens geeft zijn visie op de discussie naar aanleiding van het *Handboek*. Lemmens verhoudt zich op charmante wijze tot alle betrokkenen in deze discussies: ‘Natuurlijk heeft ieder gelijk’. Of dat echt zo is, mag de lezer zelf concluderen. In ieder geval maakt Lemmens duidelijk dat in het gesprek over wat binnen de grenzen van ons vak ligt de vraag of we als therapeut respectvol met cliënten omgaan mede een bepalende factor is.

Ook verschillende lezers lieten ons hun mening weten. Zij komen aan het woord in de reflectie van *Robert van Hennik*, die verder filosofeert over de metaforen van het systeem en het rizoom en over het belang van samenhang en verschil. Hij sluit af met een vraag: *In welke actuele ontmoetingen hervinden wij voor nu geloof en moed om systeemtherapeut te zijn en hulpvragers systeemtherapie aan te bieden?* Aarzel niet om uw reactie op deze vraag te geven via redactie@nvrg.nl.

In het interview met Frank Habekotté voor *Professie en Persoon* zien we hoe ‘de verhouding tot de Ander’ de rode draad vormt in wat voor hem van waarde is in zijn persoonlijke leven en zijn werk als systeemtherapeut. ‘Als je jouw visie oplegt aan iemand, koloniseer je die ander’, stelt hij. *Wideke Kleinveld-Oudheusden* en *Tineke Haks* beschrijven hoe zij vorig jaar tijdens de eerste narratieve conferentie in Brighton leerden om een dergelijke kolonisering te voorkomen door zo te luisteren dat ze dicht bij het verhaal van de ander bleven.

Voor we bij de congresverslagen arriveren echter eerst nog een bijdrage in de rubriek *Onderzoek* signaleerd. *Lesley Verhofstadt* en *Fanny Weytens* doen cliënten hierin recht door niet alleen naar de ‘binnenkant van relaties’ te kijken, maar ook te onderkennen hoe bepalend de ‘buitenkant van relaties’ kan zijn. Ze bieden een overzicht van onderzoek naar de rol van contextfactoren in het functioneren van partnerrelaties, met tal van literatuurverwijzingen voor wie daar meer over wil weten.

Tot slot de reeds genoemde congresverslagen en een boekrecensie. *Debora Duyvis* stelt dat elke relatietherapeut het handboek *Seksualiteit bij ziekte en lichamelijke beperking* toch op zijn minst als naslagwerk in de kast moet hebben.

Hanneke Lafeber